

Kamuda görevli meslek gruplarına verilen bağımlılık eğitimlerinin katılımcıların bilgi ve farkındalık düzeyi üzerine etkisi: İzmir ili Karabağlar ilçesinde bir müdahale örneği

Giriş

Günümüzde bir beyin hastalığı olarak tanımlanan bağımlılığın önlenmesine yönelik müdahale programlarının giderek önem kazandığı görülmektedir. Bağımlılığın henüz başlamadan eğitim yoluyla önlenmesinin, bağımlılık konusunda bilgi sahibi olmaya ek olarak riskli gruplardan biri olan ergenleri de tanıma yoluyla gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir. Bu araştırmada, gençlerle temas eden önemli bir meslek grubu olan din görevlilerine yönelik hazırlanan eğitim programının etkinliğinin değerlendirilmesi amaçlanmış olup söz konusu eğitimin din görevlilerinin bağımlılık konusuna ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerine etkisinin ölçülmesi hedeflenmektedir.

Araştırma Tasarımı ve Yöntemler

Bu araştırma, Türkiye’de İzmir ilinin bir ilçesinde çalışan din görevlilerine yönelik hazırlanan bir eğitim programının etkisini ölçmeyi amaçlayan tek gruplu, ön test- son test desenli ve yarı deneysel bir araştırmadır. Araştırma kapsamında katılımcılar ergenlik dönemi ve genel özellikleri, bağımlılık hakkında genel bilgi, bağımlılıkta yasal düzenlemeler, bağımlı ve bağımlılık riski olan kişilerle iletişim konularından oluşan 4 oturumlu eğitim programına dahil edilmiştir. Katılımcılara verilen eğitimin öncesi ve sonrasında, Madde Bağımlılığı Farkındalık Ölçeği ve Madde Bağımlılığı Bilgi Testinin uygulanmasıyla ölçümler yapılmıştır. Araştırmanın hipotezine göre, din görevlilerinin eğitim sonrası bilgi ve farkındalık düzeylerinin eğitim öncesine göre artması beklenmektedir. Ölçeklerden elde edilen veriler kapsamında ön test ve son test arasındaki farklılıklar bağımlı örneklem t testi ile ölçülmüştür.

Bulgular

Bağımlılık eğitimine katılan bireylerin 35’i (%40,2) kadın, 51’i (%58,6) erkektir. Katılımcıların çoğunluğu üniversite (%87,4) mezunudur. Katılımcıların %82,8’ini oluşturan 72 kişi evli; %17,2’sini oluşturan 15 kişi bekârdır. 57 kişi Kuran Kursu öğreticisi (%65,5), 1 kişi memur (%1,1), 1 kişi öğretmen (%1,1) ve 28 kişi müezzin (%32,2) olduğunu bildirmiştir. Katılımcıların en küçüğü 19 en büyüğü ise 62 yaşında olup örneklemin yaş ortalaması $39,09 \pm 8,58$ olarak saptanmıştır. Katılımcıların çalışma yılının ortalaması $12,72 \pm 9,36$ olduğu görülmektedir.

Bağımlılık konusunda gerçekleştirilen eğitim öncesi madde bağımlılığı farkındalık ölçeğinden alınan toplam puanlar ile eğitim sonrası alınan puanlar arasında bir fark olup olmadığını anlamak için yapılan bağımlı örneklem için t testi sonucuna göre eğitime katılan din görevlilerinin eğitim öncesi ($X = 114,60$) ve sonrası ($X = 120,16$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir $t(86) = 7,10, p < 0,001$.

Bağımlılık konusunda gerçekleştirilen eğitimin öncesinde madde bağımlılığı bilgi testinden alınan toplam puan ile eğitim sonrası alınan puan arasında bir fark olup olmadığını anlamak için yapılan bağımlı örneklem için t testi sonucuna göre eğitime katılan din görevlilerinin eğitim öncesi ($X = 81,32$) ve sonrası ($X = 85,52$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir $t(86) = 7,90, p < 0,001$.

Sonuç

Halka temas eden meslek gruplarından biri olan din görevlilerine verilen eğitimin bilgi ve farkındalık düzeylerinde yarattığı değişimi saptamak amacıyla yapılan çalışmamızda verilen eğitimin işlevsel olduğu görülmektedir. Din görevlilerinin; yardım ve hukuki düzenlemeler, madde kullanımının belirtileri ve etkileri, bağımlılığa neden olan faktörler konusunda farkındalıkları artmışken, kişisel tutum ve görüşleri eğitim sonunda değişmemiştir. Bu çalışmada halkla temas halinde olan bir gruba eğitim verilerek söz konusu alanda farkındalıklarının artması sağlanmıştır. Ancak bağımlılık sorunu olan kişilerde bu eğitimlerin nasıl yankı bulacağı açık değildir. İleride gerçekleştirilecek çalışmalarda halka temas eden diğer meslek gruplarına bağımlılık ile ilgili eğitimlerin verilmesi ve izlemlerinin yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: bağımlılık, bağımlılık eğitimi, farkındalık